

E. M. Forster

# Viatge a l'Índia

Traducció de **Jordi Arbonès**

Navoia

# PRIMERA PART

## LA MESQUITA

# 1

Llevat de les Coves de Marabar —i són a vint milles de distància—, la ciutat de Chandrapore<sup>1</sup> no té res d'extraordinari. Vorejada, més que no pas banyada, pel riu Ganges, s'estén un parell de milles al llarg de la riba i amb prou feines si es distingeix dels detritus que el riu hi diposita tan generosament. Ja que el Ganges aquí no és sagrat, no hi ha escalinates per banyar-se a la vora del riu; de fet, no existeix una costa pròpiament dita, perquè els basars barren per complet el vast i canviant panorama del corrent. Els carrers són miserables, els temples no ofereixen cap interès, i per bé que s'hi troben unes quantes cases magnífiques, estan ocultes entre jardins o al fons de carrerons tan bruts, que només les persones que hi han estat invitades es veuen amb cor de penetrar-hi. Chandrapore no fou mai una ciutat bella i de grans dimensions, però dos-cents anys enrere estava situada al camí entre l'Alt Índia, aleshores imperial, i el mar, i les cases nobles daten d'aquell període. El gust per la decoració s'extingí el segle XVIII, i tampoc no es pot pas dir que fos mai democràtic. Als basars no hi ha cap pintura i les talles són escasses. La fusta mateixa sembla feta de fang, i els habitants, de fang movedís. Tot el que veuen els ulls resulta tan degradat i tan monòton, que quan la crescuda del Ganges baixa tot fa esperar que arrossegirà les excrescències per retornar-les al sòl. Cert és que algunes cases s'esfondren i hi ha persones que s'ofeguen i

arriben a descompondre's allà mateix, però la ciutat en general conserva el seu perfil, tot inflant-se una mica aquí i encongint-se una mica allà, talment una elemental però indestructible forma de vida.

Terra endins, la perspectiva canvia. Hi ha una *maidan* ovalada i un hospital descolorit allargat. Les cases que pertanyen als euroasiàtics es drecen en un pujol, a tocar de l'estació del ferrocarril. Més enllà de les vies fèrries —que corren paral·leles al riu— la terra davalla; després s'eleva de nou d'una manera bastant abrupta. Sobre aquest segon altell s'estén la reduïda zona residencial dels funcionaris anglesos, i vist d'aquí estant, Chandrapore sembla un indret completament distint. Diríeu que és una ciutat de jardins. Potser no tant una ciutat, sinó un bosc amb unes quantes cabanes esparses, o un parc tropical banyat per un noble riu. Les palmeres, els nyams, els mangos i les *peepuls*, que quedaven ocults darrera els basars, ara esdevenen visibles i tapen al seu torn els edificis. S'alcen en jardins on antigues cisternes els alimenten, esclaten en ravals sufocants i envolten temples sense cap gràcia. Buscant llum i aire, i dotats de més força que no pas l'home i les seves obres, es drecen sobre el sediment inferior per saludar-se els uns als altres amb les branques i les fulles tremoloses, i per tal de bastir una ciutat per als ocells. Sobretot després de les pluges, cobreixen el que passa a sota, però tostemp, fins i tot quan estan agostats o sense fulles, exalcen la ciutat de cara als anglesos que viuen al capdamunt del pujol, de tal manera que els nouvinguts no poden creure que sigui tan mesquina com els la pinten i cal arrossegar-los fins a baix per tal que se'n desil·lusionin. Quant a la zona residencial

dels funcionaris, en si, no provoca cap emoció. No captiva i tampoc no repel·leix<sup>2</sup>. Planejada amb seny, té al davant un club de rajols vermells i més enrere una adrogueria i un cementiri; els bungalows s'afilaren al llarg de carrers que s'encreuen en angle recte. No té res d'horrible, i solament el panorama és bell; tampoc no comparteix res amb la ciutat, llevat de la volta del cel.

També el firmament presenta els seus canvis, si bé són menys marcats que no pas els de la vegetació i del riu. A cops, els núvols li donen relleu, però normalment és una cúpula de tons mesclats, amb predomini del blau. Durant el dia el blau empal·lideix fins a esdevenir blanc allà on es fon amb la blancor de la terra; a la posta de sol aquesta franja adquireix una nova tonalitat: un to ataronjat que es va dissolent cap amunt en un porprat tendríssim. Tanmateix el nucli blavós persisteix, i això mateix s'esdevé a la nit. Aleshores, els estels penjen com llànties de la immensa volta. La distància entre la terra i les estrelles no és res comparada amb la distància que hi ha al seu darrere; i aquesta llunyana distància, per bé que més enllà del color, és l'última que es desempallega del blau.

El cel ho determina tot: no sols el clima i les estacions, sinó també el moment en què embellirà la terra. Aquesta, per si sola, poca cosa pot fer: solament tímids esclats florals. Però quan el cel així ho decideix, poden ploure glòries sobre els basars de Chandrapore o passar una benedicció d'un horitzó a l'altre. El cel pot fer una cosa semblant perquè és molt fort i vast. La força li ve del sol, que la hi infon diàriament; la vastitud, de la terra prostrada. Cap muntanya no trenca la corba. Llegua rere llegua, la terra roman plana,

s'eleva suaument i s'aplana de bell nou. Tan sols al sud, on un feix de punys i de dits sorgeixen del sòl, resta tallada aquesta interminable planúria. Aquests punys i dits són els Turons de Marabar, que contenen les extraordinàries coves.